

1|2.2 Dyrektor jako funkcjonariusz publiczny

W ciągu ostatnich kilku lat odnotowujemy gwałtowny wzrost przypadków znęcania się uczniów nad nauczycielami. Ci ostatni coraz częściej zgłaszają przypadki łamania prawa przez swoich podopiecznych. Dotyczą one przede wszystkim gróźb słownych lub SMS-ów o analogicznej treści, zniesławień wulgaryzmami, nietykalności cielesnej (rzucanie kredą do nauczyciela, popychanie, napaści i pobicia), okradania przez swoich uczniów. Ostrą walkę z tymi patologiami podjęło Ministerstwo Edukacji Narodowej, za sprawą którego Sejm RP dokonał w 2007 roku nowelizacji Karty Nauczyciela. Istotą wprowadzonych zmian miało być wzmocnienie rangi zawodu nauczyciela, bezpieczeństwa w szkołach oraz ograniczenia agresji wobec pedagogów poprzez zagwarantowanie im ochrony przewidzianej w Kodeksie karnym dla funkcjonariuszy publicznych. Żeby w pełni i świadomie korzystać z danych nam przywilejów, uprawnień pamiętajmy jednak o pewnych zasadach.

Zasada I – poznaj prawa, które ci przysługują

10

Ustawa Karta Nauczyciela w artykule 63 stanowi: „Nauczyciel, podczas lub w związku z pełnieniem obowiązków służbowych, korzysta z ochrony przewidzianej dla funkcjonariuszy publicznych na zasadach określonych w ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. z 1997 r. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.). Organ prowadzący szkołę i dyrektor szkoły są obowiązani z urzędu występować w obronie nauczyciela, gdy ustalone dla nauczyciela uprawnienia zostaną naruszone”.

Zakres ochrony nauczycieli określają przepisy rozdziału XXIX Kodeksu karnego „Przestępstwa przeciwko działalności instytucji państwowych oraz samorządu terytorialnego”. Przestępstwa przeciwko funkcjonariuszom publicznym regulują przepisy artykułów 222–226 Kodeksu karnego. Zgodnie z ich brzmieniem, za przestępstwa przeciwko funkcjonariuszom publicznym należy uznać: „naruszenie nietykalności osobistej; czynną napaść wspólnie z innymi osobami lub z użyciem broni palnej lub innego niebezpiecznego przedmiotu bądź środka obezwładniającego; stosowanie groźby bezprawnej lub przemocy w celu zmuszenia funkcjonariusza publicznego do przedsięwzięcia lub zaniechania prawnej czynności służbowej; znieważenie funkcjonariusza publicznego”.

Na podstawie art. 63 Karty Nauczyciela, z ochrony przewidzianej w Kodeksie karnym dla funkcjonariuszy publicznych korzystają zarówno nauczyciele, do których przepisy Karty Nauczyciela mają zastosowanie w całości, jak i nauczyciele, do których ustawa ta ma zastosowanie tylko w części.

Zasada II – rzetelnie interpretuj prawa, którymi dysponujesz

Zmiany w Karcie Nauczyciela dają pedagogom taką samą ochronę, jak np. Prezydentowi RP, posłom, senatorom, sędziom, ławnikom, prokuratorom, notariuszom, komornikom czy policjantom. Nauczyciel, który doświadczy agresji cielesnej lub słownej, jest chroniony z urzędu. W jego imieniu dyrektor lub samorząd zgłasza sprawę policji. Wcześniej, przeciwko osobie, która go znieważała albo naruszyła jego dobra osobiste, mógł występować jedynie z prywatnym oskarżeniem. Ściganie z urzędu – a nie z oskarżenia prywatnego – przestępstwa przeciwko funkcjonariuszom publicznym oznacza, że poszkodowany nauczyciel nie musi sam sporządzać aktu oskarżenia przeciwko swojemu uczniowi. Zrobi to za niego prokurator, on też będzie występował w jego imieniu przed sądem. Nauczyciel – funkcjonariusz publiczny nie poniesie też żadnych kosztów sądowych. Uczeń, który na przykład nałoży nauczycielowi kosz na głowę, odpowie jak za napaść na funkcjonariusza publicznego, oczywiście pod warunkiem, że ma skończone 17 lat. Młodszy uczeń bowiem za swoje czyny odpowiada na podstawie ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich, a nie Kodeksu karnego. Także wywieranie przemocą bądź groźbą wpływu na czynności służbowe oraz każde inne zachowanie sprawcy, w wyniku którego uzyskuje on przewagę fizyczną nad pracownikiem urzędu powoduje odpowiedzialność prawną. W praktyce oznacza to, że nie tylko użycie siły, ale także groźby, szantażu czy pomówień w celu zmuszenia dyrektora szkoły do odstąpienia od czynności służbowych, jest karalne. A oto dwa przykłady wykorzystania zapisów Karty Nauczyciela i Kodeksu karnego zaczerpnięte z życia codziennego polskich szkół. Jedna z uczennic oskarżyła dyrektora szkoły o składanie niemoralnych propozycji. W odpowiedzi na to złożył on w prokuraturze doniesienie o naruszeniu dóbr osobistych. Jeden z gimnazjalistów będzie odpowiadał przed sądem dla nieletnich za to, że powiedział do katechety: „Co cię to k... obchodzi?“, kiedy ten poprosił go o kulturalne zamknięcie drzwi.

Sejm przyjmując nowelizację Karty Nauczyciela (zgodnie z którą pedagogom podczas wykonywania obowiązków przysługuje status funkcjonariuszy publicznych), jednocześnie **zaostrzył odpowiedzialność karną nauczycieli**. Kodeks karny przewiduje bowiem szereg przestępstw, za które odpowiadać może tylko funkcjonariusz publiczny, ale są też przestępstwa, za popełnienie których jest on karany znacznie surowiej. Za przekroczenie swoich uprawnień lub niedopełnienie obowiązków funkcjonariuszowi publicznemu grożą trzy lata więzienia, za przyjęcie korzyści materialnej – pozbawienie wolności do lat ośmiu, zaś za uzależnienie wykonania czynności służbowej od otrzymania korzyści majątkowej – do dziesięciu lat więzienia. Przekładając to na rzeczywistość szkolną, warto w tym momencie zwrócić szczególną uwagę na niepra-